

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ
УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО»**

МИХАЙЛІЧЕНКО ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 343.7 (477)

**КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ
ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ОХОРОНИ МАЙНА (АНАЛІЗ СКЛАДУ
ЗЛОЧИНУ ТА ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ)**

Спеціальність: 12.00.08 – кримінальне право та криминологія;
кримінально-виконавче право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2012

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі кримінального права № 1 Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, професор **Тютюгін Володимир Ілліч**, Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», професор кафедри кримінального права № 1.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор **Гуторова Наталія Олександрівна**, Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», директор Кримського юридичного інституту;

доктор юридичних наук, доцент **Бойко Андрій Михайлович**, Львівський національний університет імені Івана Франка, декан юридичного факультету.

Захист відбудеться «30» 11 2012 року о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.01 у Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 70.

Автореферат розісланий «29» 10 2012 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В.Ю. Шепітько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження визначається тим, що власність складає економічну основу життя суспільства, є показником його добробуту і благополуччя громадян. Виходячи з цього, у ст. 41 Конституції України проголошено, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності і ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності.

Однією з гарантій реалізації цих конституційних приписів є встановлення кримінальної відповідальності за протиправні посягання на права та інтереси власників. При цьому закон встановлює кримінальну відповідальність не тільки за такі посягання, які безпосередньо позбавляють власника права володіти, користуватися і розпоряджатися своїм майном внаслідок його розкрадання чи знищення, а й за такі діяння, які призводять до таких наслідків опосередковано, – у результаті неналежного виконання обов'язків з боку осіб, яким доручено зберігання чи охорона чужого майна.

Проблема кримінально-правового захисту прав власників та законних володільців від злочинних посягань, які полягають у порушенні обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна, до теперішнього часу не знайшла своєї достатньої розробки в теорії кримінального права. Із певними труднощами стикається і слідчо-судова практика. Між тим, порушення відповідальними особами своїх обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна належить до суспільно небезпечних діянь, які в багатьох випадках створюють сприятливі умови для вчинення таких злочинних посягань, як крадіжки, грабежі, розбої, знищення та пошкодження майна, й тим самим призводять до заподіяння істотної шкоди власникам і законним володільцям цього майна і, в кінцевому підсумку, формують передумови виникнення проблем економічного та соціального характеру. У зв'язку з цим держава в особі правоохоронних і судових органів повинна забезпечити належний захист прав і законних інтересів власників та законних володільців майна, а наука має виробити належні рекомендації щодо ефективного застосування кримінально-правових заходів впливу, спрямованих на захист відносин власності.

Проблеми кримінально-правової охорони власності неодноразово розглядалися вченими кримінально-правових наук, у роботах яких розкривається зміст і значення права власності й інших речових прав, як для окремо взятої людини, так і для суспільства в цілому, наголошується на важливості захисту цих соціальних цінностей, пропонуються заходи щодо запобігання суспільно небезпечних посягань, надається розгорнута характеристика окремих складів злочинів. Ці проблеми були предметом досліджень таких учених, як М.І. Бажанов, О.І. Бойцов, В.І. Борисов,

С.В. Бородин, В.О. Владимиров, Л.Д. Гаухман, В.П. Смелянов, М.А. Єфимов, М.И. Коржанський, С.М. Кочої, Г.А. Кригер, Н.О. Лопашенко, Ю.І. Ляпунов, П.С. Матишевський, П.В. Олійник, М.І. Панов, А.О. Пінаєв, О.І. Рарог, І.С. Тишкевич, А.В. Шульга та інших. Але питання кримінальної відповідальності за порушення особою, якій доручено зберігання чи охорона майна, своїх обов'язків майже не досліджені донині. Частково склад злочину, пов'язаний з порушенням обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна, висвітлювали у своїх працях М.А. Єфимов, Л. Макаричев, П.С. Матишевський, В.П. Степалін, О.І. Рарог, І.С. Тишкевич, Е.С. Тенчов, Є.А. Фролов та ін. Єдиним на сьогодні дисертаційним дослідженням стосовно цього складу злочину є праця І.Б. Газдайки-Василишин «Некорисливі злочини проти власності за кримінальним правом України», захищена у 2011 р., але ця робота присвячена усій групі некорисливих злочинів проти власності.

Слід також указати на праці таких вчених дореволюційного періоду, як Л.С. Білогриць-Котляревський, В.В. Єсипов, М.С. Таганцев, І.Я. Фойницький, роботи яких характеризуються постановкою проблеми щодо вирішення питань про відповідальність за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна та визначенням потреби в її розв'язанні.

Дослідження ознак складу злочину, передбаченого ст. 197 КК України, є науковою працею, результати якої дозволяють доповнити теоретичний аналіз проблем некорисливих злочинів проти власності і сформулювати відповідні законодавчі пропозиції та практичні рекомендації.

Актуальність роботи обумовлена перш за все тим, що склад злочину, передбачений ст. 197 КК України, комплексно, на монографічному рівні не досліджувався, а розглядався переважно на рівні підручників та науково-практичних коментарів. Крім того, значимість та важливість дослідження обумовлена наявністю проблем загальнотеоретичного характеру, відсутністю необхідної дискусійності в науці кримінального права щодо змісту окремих ознак даного складу злочину.

Значною мірою актуальність дослідження визначена прийняттям Кримінального кодексу України 2001 р., заснованого на нових підходах щодо розуміння прав та свобод людини і встановлення у зв'язку з цим відповідальності за окремі злочини, які відображають принципово новий зміст соціального інтересу в забезпеченні захисту прав власників та законних володільців майна. Поряд з якісними змінами в КК, теорія і практика його застосування дозволяють виявити недоліки, які виникають у зв'язку з недостатньою вивченістю ознак злочину, передбаченого ст. 197 КК. Дослідження соціальної обумовленості та складу даного злочину дозволило запропонувати деякі уточнення і доповнення до ст. 197 КК з тим, щоб

полегшити практичне застосування цієї статті. Це свідчить про вагомість дослідження.

Значимість дослідження пов'язана також і з необхідністю підвищення правової культури населення, формування активної позиції потерпілих. Принципової зміни вимагає й юридичне мислення працівників правоохоронних і судових органів при оцінці таких суспільно небезпечних діянь як фактів реальної дійсності та їх кримінально-правової кваліфікації.

Вищенаведене вказує на актуальність і необхідність проведення дослідження з метою узагальнення теоретичного матеріалу, нормативної бази та матеріалів судової практики стосовно проблем кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна.

Зв'язок роботи з науковими програмами і планами. Робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри кримінального права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» в межах цільових комплексних програм: «Проблеми ефективності кримінального, кримінально-виконавчого законодавства та системи запобігання злочинності» (номер державної реєстрації 0106U002292) і «Теоретичні проблеми ефективності кримінального законодавства України та практики його застосування» (номер державної реєстрації 0111U000959). Тема дослідження затверджена рішенням вченої ради Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого (протокол № 5 від 19.12.2008 р.).

Метою і завданнями дослідження є комплексна науково-правова характеристика ознак складу злочину, що передбачає відповідальність за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна (ст. 197 КК), факторів соціальної обумовленості кримінальної відповідальності за цей злочин, а також питань його відмежування від суміжних злочинів і визнання одним із різновидів потурання злочину. Для досягнення цієї мети були поставлені такі завдання:

1. Охарактеризувати фактори соціальної обумовленості збереження кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна.

2. Здійснити кримінально-правовий аналіз об'єкту злочину, передбаченого ст. 197 КК, а саме:

- а) визначити родовий, основний і додатковий безпосередні об'єкти складу злочину, що аналізується;
- б) встановити предмет злочину;
- в) окреслити коло потерпілих осіб.

3. Надати кримінально-правову характеристику об'єктивній стороні порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна, зокрема:

- а) визначити зміст і форми суспільно небезпечних діянь. Встановити зміст понять «зберігання» та «охорона»;

б) з'ясувати зміст та обсяг суспільно небезпечних наслідків порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна та надати правову оцінку поняттю «тяжкі наслідки»;

в) виявити особливості причинного зв'язку між діями і його наслідками.

4. Навести кримінально-правову характеристику суб'єктивної сторони злочину, відповідальність за вчинення якого передбачена ст. 197 КК:

а) визначити можливі форми поєднання свідомості і волі винного під час вчинення злочину, що аналізується; дослідити проблеми теорії змішаної форми вини в кримінальному праві та навести аргументи щодо можливості її наявності, а також прийнятності вчинення цього злочину із прямим та непрямим умислом.

5. Надати кримінально-правову характеристику суб'єкта порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна, а саме:

а) визначити загальні та спеціальні ознаки, за якими особа, що вчинила цей злочин, визнається спеціальним суб'єктом.

6. Провести розмежування аналізованого злочину із суміжними та розглянути можливість визнання порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна одним із різновидів потурання злочину.

7. Узагальнити і проаналізувати матеріали судової практики, а також опублікованої практики Верховного Суду України, УРСР, РРФСР та СРСР щодо злочину, передбаченого ст. 197 КК України.

8. Сформулювати й обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення чинної редакції ст. 197 КК і рекомендації з її практичного застосування.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері кримінально-правової охорони власності від некорисливих злочинів.

Предметом дослідження є кримінальна відповідальність за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна: аналіз складу злочину та проблеми кваліфікації.

Методи дослідження. Методологічною основою є комплексний підхід до аналізу порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна. При проведенні дослідження застосовувалися такі наукові методи: історичний, що дозволило проаналізувати фактори соціальної обумовленості кримінально-правового захисту відносин щодо зберігання та охорони майна; діалектичний – при дослідженні елементів і ознак складу злочину; догматичний – при опрацюванні законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють відносини щодо зберігання та охорони майна; порівняльно-правовий – при проведенні порівняльного аналізу норм чинного КК, а також окремих норм законодавства України й інших країн; системно-структурний і функціональний методи, завдяки використанню яких досліджувалися відносини щодо зберігання та охорони майна, а також ознаки об'єктивної та

суб'єктивної сторін, суб'єкта злочину під кутом зору порівняння змісту норм чинного кримінального, цивільного та господарського законодавства.

Емпіричну основу дослідження становлять матеріали 55 вироків і 16 постанов про звільнення від кримінальної відповідальності за справами про вчинення злочину, передбаченого ст. 197 КК, що розглядалися судами України в період із 2003 по 2010 рр.; матеріали опублікованої судової практики Верховного Суду України, УРСР, РРФСР, СРСР, статистична інформація Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, насамперед, у тому, що пропонується робота є першим монографічним дослідженням порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна як окремого складу злочину, передбаченого ст. 197 КК. До найбільш важливих результатів, які відображають наукову новизну дисертаційної роботи та виносяться на захист, належать, на думку автора, такі положення.

Уперше:

- обґрунтовано доцільність подальшого збереження в кримінальному законодавстві відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна із позицій історичних, нормативно-правових і кримінологічних груп факторів;

- аргументовано, що під юридичним вираженням економічних відносин власності, які є об'єктом відповідних злочинів, слід розуміти не лише право власності, а й інші речові права;

- встановлено необхідність виокремлення додаткового факультативного безпосереднього об'єкта розглядуваного злочину, яким можуть виступати суспільні відносини в сфері охорони навколишнього середовища, громадської безпеки, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, охорони здоров'я населення та ін.;

- доведено, що предметом цього злочину є майно в тому значенні, в якому його розуміє цивільне право (ст. 179 ЦК України), інформаційна продукція, яка є еквівалентом вартості, а також за певних умов ним можуть бути природні об'єкти в їх природному стані, вибухові пристрої, наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори;

- обґрунтовано пропозицію щодо необхідності розширення кола потерпілих осіб від розглядуваного злочину за рахунок законних володільців майна;

- окреслені підстави, за наявності яких у зобов'язаної особи виникає обов'язок діяти певним чином при зберіганні чи охороні майна;

- доведено доцільність виокремлення двох груп наслідків цього злочину і на цій підставі запропоновано диференціювати відповідальність за ст. 197 КК, залежно від спричинення злочином або істотної шкоди (ч. 1), або

тяжких наслідків (ч. 2), ознаки яких запропоновано розкрити у примітці до ст. 197 КК;

- обґрунтовано можливість вчинення цього злочину не лише з необережності чи зі змішаною формою вини, а й з непрямым або, навіть, з прямим умислом;

- на підставі аналізу ознак порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна сформульовані та викладені у висновках пропозиції щодо вдосконалення редакції ст. 197 КК і доповнення постанови Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 10 «Про судову практику у справах про злочини проти власності».

Удосконалено:

- позицію, відповідно до якої формами суспільно небезпечного діяння при вчиненні досліджуваного злочину є так звана «чиста» та «змішана» бездіяльність;

- характеристику суб'єкта злочину. Зокрема, в числі спеціальних (факультативних) ознак виділені: наявність професійних, договірних чи інших правових обов'язків, а також сфера діяльності – зберігання чи охорона чужого майна.

Набули подальшого розвитку:

- пропозиції щодо змісту основного безпосереднього об'єкту злочину, передбаченого ст. 197 КК України, під яким слід розуміти суспільні відносини щодо зберігання чи охорони майна;

- положення про зміст понять «зберігання» й «охорона» та їх відмінності в кримінально-правовому смислі. На підставі використання цих понять обґрунтована необхідність внесення змін до ст. 197 КК;

- позиція, відповідно до якої причинний зв'язок, як ознака об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 197 КК, має опосередкований характер;

- положення щодо розмежування аналізованого складу злочину із суміжними та позиція щодо можливості визнання порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна одним із різновидів потурання злочину.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні положення, узагальнення, висновки та рекомендації дисертації можуть бути використані:

- у *правотворчості* – при вдосконаленні КК України в частині протидії злочинам, пов'язаним із невиконанням або неналежним виконанням обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна;

- у *правозастосуванні* – при вдосконаленні практики застосування ст. 197 КК із метою належної кваліфікації відповідних діянь, а також як

матеріал у роботі з підвищення рівня правової культури населення та професійної правосвідомості працівників правоохоронних і судових органів.

- у науково-дослідній діяльності – при подальшій розробці проблем кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна;

- у навчальному процесі – при викладанні курсу кримінального права (Особлива частина), підготовці відповідних розділів підручників, навчальних, навчально-методичних посібників, науково-практичних коментарів КК.

Апробація дослідження. Результати дисертаційного дослідження доповідалися на науковій конференції «Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовної діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні» (15 травня 2009 р., м. Харків), всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених та здобувачів «Юридична осінь 2010 р.» (23-24 листопада 2010 р., м. Харків), всеукраїнській науково-практичній конференції з адміністративного та кримінального права «Теоретичні та практичні проблеми застосування адміністративного та кримінального законодавства» (25-26 лютого 2011 р., м. Львів), міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, удосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн» (13-14 жовтня 2011 р., м. Харків), а також обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

Публікації. За темою дисертації опубліковано чотири наукові статті, які надруковані у спеціалізованих виданнях, що є фаховими для юридичних наук, а також тези чотирьох наукових доповідей.

Структура дисертації визначається її метою та завданнями і включає вступ, чотири розділи, десять підрозділів, висновки до кожного з розділів, загальні висновки, список використаних джерел (334 джерела) і 2 додатків. Загальний обсяг – 224 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначається її зв'язок із науковими програмами та планами, розкривається мета та завдання, об'єкт і предмет дослідження, зазначаються методи, за допомогою яких автор намагався досягти поставленої мети дослідження, охарактеризовано емпіричну базу дослідження, сформульовано наукову новизну одержаних результатів, з'ясовано теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наводяться

основні положення, що виносяться на захист, міститься інформація про їх апробацію, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Соціальна обумовленість кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 1.1. *«Загальні питання соціальної обумовленості кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна»* наголошується, що основними факторами, які характеризують соціальну обумовленість кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна є: історичні, нормативно-правові, криминологічні. На основі аналізу цих факторів робиться висновок, що збереження кримінальної відповідальності за злочин, передбачений ст. 197 КК України, є соціально обумовленим.

У підрозділі 1.2. *«Історичні фактори»* в загальних рисах охарактеризовано етапи встановлення і розвитку кримінальної відповідальності за порушення особою, якій було доручено зберігання чи охорона чужого майна, своїх обов'язків. Відмічено, що кримінально-правове забезпечення належного зберігання й охорони чужого майна в загальній, початковій формі було відомим ще із часів чинності римського права. Початком законодавчого регулювання цих питань на території нашої держави можна умовно вважати першу половину XIX століття із прийняттям Уложення про покарання кримінальні і виконавчі 1845 р. Після 1917 р. положення законодавства, що припускали охорону прав власників від неналежного зберігання чи охорони їх майна були майже втрачені до прийняття КК УРСР 1960 р., оскільки попередні радянські кодекси містили лише віддалено подібну норму «Безгосподарність», тоді як у КК УРСР 1960 р. було закріплено ст. 91 «Злочинно-недбале ставлення до охорони державного або суспільного майна». Зазначається, що історично «доведена» доцільність та необхідність існування кримінальної відповідальності за діяння, що аналізується, оскільки вже був період, коли цей злочин було декриміналізовано, однак згодом законодавець повернувся до цього складу, виходячи з відповідних соціально-економічних потреб, що склалися в суспільстві.

Підрозділ 1.3. *«Нормативно-правові фактори»* містить характеристику тих основних нормативно-правових актів, які захищають права власників і законних володільців майна, коли вони передають майно на зберігання чи під охорону. На базі аналізу цих чинників дисертант приходить до висновку, що подальше збереження кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна є проявом наступності в праві, що виступає в якості закономірності його розвитку. Крім

того, збереження у системі КК України ст. 197 виключає можливі випадки необґрунтованого визнання службових осіб суб'єктами цього діяння.

У *підрозділі 1.4. «Кримінологічні фактори»* зазначається, що необхідність збереження кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна, насамперед, зумовлюється наявністю високого ступеню суспільної небезпечності; негативною динамікою порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна; наявністю умов вчинення цього злочину, котрі неможливо усунути без застосування кримінальної відповідальності тощо. Відзначається також, що передбачені кримінальним законом наслідки порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна є також достатньо тяжкими.

Розділ 2 «Об'єкт та об'єктивна сторона порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна» складається з двох підрозділів.

Підрозділ 2.1. «Об'єкт, предмет та особа потерпілого від порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна» поділяється на три пункти.

У *пункті 2.1.1. «Об'єкт порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна»* визначено загальний, родовий і безпосередній об'єкти, у зв'язку з чим підтримана пропозиція вважати економічним змістом власності відносини з виробництва, розподілу, обміну і споживання обмежених ресурсів. Також обґрунтовано, що юридичним вираженням родового об'єкта аналізованого злочину (відносин власності) є не лише право власності, а й інші речові права.

Доводиться необхідність виокремлення в межах безпосереднього об'єкту даного злочину не лише основного безпосереднього (суспільні відносини щодо зберігання й охорони майна), а й додаткового факультативного об'єкту, яким можуть виступати суспільні відносини у сфері охорони навколишнього середовища, громадської безпеки, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, охорони здоров'я населення та ін.

У *пункті 2.1.2. «Предмет злочину, передбачений ст. 197 КК України»* аналізується предмет злочину та доводиться необхідність відносити до майна інформаційну продукцію, яка є еквівалентом вартості, а також за певних умов природні об'єкти в їх природному стані, зокрема – лісові ресурси, вибухові пристрої, наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори.

У *пункті 2.1.3. «Особа потерпілого від порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна»* містяться положення про особу потерпілого як одну з обов'язкових ознак складу злочину, що досліджується, та розглядаються окремі дискусійні питання. У ході аналізу доводиться, що під потерпілим від порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна

потрібно розуміти не лише власників майна, а й законних його володільців. Внаслідок цього пропонується внести зміни до ст. 197 КК України, розширивши коло потерпілих.

Підрозділ 2.2. «Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 197 КК України» поділяється на три пункти, присвячених детальній характеристиці ознак об'єктивної сторони.

У пункті 2.2.1. *«Суспільно небезпечне діяння порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна»* зазначається, що формами порушення обов'язків є їх невиконання чи неналежне виконання, одним із проявів якого може бути зловживання довірою.

Визначено, що обов'язки, які особа не виконує, можуть виникати із: а) закону чи інших нормативно-правових актів, б) договору (як усного, так і письмового) та в) професійних обов'язків. При цьому при вчиненні суспільно небезпечного діяння порушуються не лише писані норми (закони, правила, інструкції, положення, договори тощо), вирішальна роль серед яких відводиться локальним нормам, а й усні домовленості.

Доводиться, що поняття «зберігання» й «охорона» є різними за обсягом, а тому доцільно змінити назву ст. 197 КК на «Порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна».

Обґрунтовано положення, що об'єктивними підставами виключення кримінальної відповідальності за аналізований злочин є випадки: а) загибелі майна, яке зберігалось чи охоронялося, в результаті непереборної дії стихійних сил природи або джерел підвищеної небезпеки чи б) викрадення, пошкодження чи знищення такого майна за умов застосування до зберігача або охоронця непереборного фізичного примусу чи психічного примусу, що створив стан крайньої необхідності (ст. 39 КК). Враховуються й суб'єктивні можливості щодо виконання необхідних дій. Також не повинна нести кримінальної відповідальності особа, яка не виконала той чи інший обов'язок, самовільно взявши на себе його виконання, переслідуючи при цьому суспільно-необхідні, корисні цілі. За таких умов слід виходити з того, що вона не завжди може виконати всі необхідні дії належним чином. Якщо ж особа, яка, не маючи спеціальних знань, освіти чи досвіду роботи, влаштовується на роботу, попередньо знаючи про неможливість виконання нею належним чином зберігання чи охорони, порушує обов'язки, вона має нести кримінальну відповідальність на загальних підставах. Умовою відповідальності в таких випадках пропонується визнати приховування особою своїх недоліків освіти з одночасним продовженням виконання робіт.

У пункті 2.2.2. *«Суспільно небезпечні наслідки порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна»* наведено низку аргументів щодо можливості спричинення цим злочином різних за тяжкістю наслідків і тому

запропоновано диференціювати відповідальність за них: у разі спричинення істотної шкоди за ч. 1 ст. 197 КК, а в разі настання тяжких наслідків за ч. 2 ст. 197 КК. Також аргументується необхідність доповнення ст. 197 КК приміткою, в якій розкривався б зміст цих наслідків.

У пункті 2.2.3. «*Причинний зв'язок між діянням та суспільно небезпечними наслідками злочину, передбаченого ст. 197 КК України*» дисертантка приходить до висновку, що причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками має опосередкований характер.

Розділ 3 «Суб'єктивна сторона і суб'єкт порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «*Суб'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 197 КК України*» проаналізовано особливості форм вини в даному складі злочину. Встановлено, що досліджуваний злочин може бути вчинений із необережності (злочинна самовпевненість, злочинна недбалість), зі змішаною формою вини чи, навіть, умисно (прямий або непрямий умисел), тобто із будь-якою формою вини. Враховуючи вищезазначене, пропонується внести зміни до постанови Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 10 «Про судову практику в справах про злочини проти власності» шляхом доповнення роз'яснень щодо ст. 197 КК, а саме уточнення форм вини за яких можливо вчинити порушення особою своїх обов'язків із зберігання чи охорони чужого майна.

Мотиви та мета злочину, незалежно від форми вини особи, на кваліфікацію цього злочину не впливають, але повинні враховуватися судом при призначенні покарання згідно зі ст. 65 КК.

У підрозділі 3.2. «*Суб'єкт порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна*» встановлено, що суб'єкт злочину, який передбачений ст. 197 КК, є спеціальним.

Доведено, що суб'єкт є таким, якому доручено зберігання чи охорону чужого майна, коли майно: а) передане власником чи законним володільцем майна винній особі на законній підставі, тобто перебуває в її законному володінні; б) існує взаємна домовленість (усна чи письмова) сторін про передачу конкретного майна на зберігання чи під охорону; в) стосовно цього майна суб'єкт наділений певними повноваженнями необхідними для належного виконання зберігання чи охорони; г) зберігач майна наділяється обов'язком – повернути майно на вимогу поклажодавця. Крім цього, дорученим слід вважати майно, яке передане зберігачеві чи охоронцю неналежним володільцем, але особа, якій воно передається, не усвідомлює незаконність володіння і добросовісно помиляється щодо власника майна. Якщо ж особа усвідомлювала факт незаконності володіння майном із боку того, хто передає його під охорону чи на зберігання, відповідальність за

порушення ним обов'язків щодо зберігання чи охорони такого майна виключається.

Стосовно суб'єкта цього злочину також обґрунтовано пропозицію щодо зміни диспозиції ст. 197 КК із позитивної на негативно-позитивну, шляхом доповнення її словами: «яка не є службовою».

Розділ 4 «Проблеми кваліфікації порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна» складається із двох підрозділів, де міститься характеристика проблемних питань кваліфікації порушень обов'язків щодо зберігання чи охорони майна.

У підрозділі 4.1. «Відмежування злочину, передбаченого ст. 197 КК України, від суміжних складів злочинів» проведено розмежування аналізованого злочину від службових злочинів (статті 364, 364¹, 365², 367 КК), злочинів проти довкілля (статті 240, 242, 247 КК), громадської безпеки (статті 264, 265, 267 КК), незаконних дій щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації (ст. 388 КК), військових злочинів (статті 431, 418-421, 423, 425, 426 КК).

У підрозділі 4.2. «Відмежування порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна від співучасті та причетності до злочинів» розглянуто проблемні питання стосовно розмежування злочину, передбаченого ст. 197 КК України, від злочинів, що передбачені в статтях 185 та 194 КК України, у випадках вчинення їх у співучасті, коли винний є пособником і порушує обов'язки щодо зберігання чи охорони дорученого йому майна задля полегшення вчинення злочину іншим (-и) співучасником (-ами), а також доведена можливість визнання порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна одним із різновидів потурання злочину, коли, по-перше, винний не виконує свої обов'язки умисно, по-друге, треті особи, які викрадають, знищують чи пошкоджують чуже майно, також діють умисно, та, по-третє, вони не є співучасниками, оскільки між ними відсутній двосторонній суб'єктивний зв'язок, тобто треті особи не усвідомлюють про сприяння їм із боку зберігача чи охоронця майна.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено наукове завдання, що полягає, зокрема, в комплексній кримінально-правовій характеристиці ознак злочину за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна, а також у формуванні пропозицій з удосконалення ст. 197 КК та практики її застосування, що має істотне значення для науки кримінального права. Результатом дисертаційного дослідження є такі найважливіші висновки:

1. Подальше збереження кримінально-правової заборони порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна обумовлена

системою факторів, головними серед яких є історичні, нормативно-правові та кримінологічні.

2. Загальним об'єктом злочину, передбаченого ст. 197 КК є сукупність суспільних відносин, а родовим – відносини власності, економічним змістом яких є відносини з виробництва, розподілу, обміну і споживання обмежених ресурсів, а юридичним вираженням – право власності та інші речові права.

Безпосереднім об'єктом аналізованого злочину є суспільні відносини щодо зберігання й охорони майна. Вважаємо також, ураховуючи специфіку предмета даного злочину, виокремлювати в межах безпосереднього об'єкту даного злочину не лише основний безпосередній, а й додатковий факультативний об'єкт, яким можуть виступати суспільні відносини у сфері охорони навколишнього середовища, громадської безпеки, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, охорони здоров'я населення та ін.

Предметом аналізованого складу злочину є не лише майно в тому значенні, в якому його розуміє цивільне право (ст. 179 ЦК України), а й інформаційна продукція, яка є еквівалентом вартості (при цьому остання відповідає всім ознакам предмета злочину проти власності). Крім того, предметом злочину, передбаченого ст. 197 КК України, також, на нашу думку, за певних умов можуть бути природні об'єкти в їх природному стані, вибухові пристрої, наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори.

Законодавець прямо вказав на потерпілу особу від аналізованого злочину – власник майна. Та на нашу думку, доцільно внести відповідні зміни до ст. 197 КК, розширивши коло потерпілих осіб за рахунок законного володільця майна.

3. Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 197 КК, характеризується суспільно небезпечним діянням, суспільно небезпечними наслідками і причинним зв'язком між ними, ознаками, які стосовно цього складу є обов'язковими.

Суспільно небезпечне діяння, як ознака об'єктивної сторони, являє собою порушення обов'язків і може виражатися в невиконанні або неналежному виконанні відповідних вимог. Своєрідним проявом неналежного виконання особою своїх обов'язків є зловживання довірою. Діяння, описане в ст. 197 КК України, вчиняється у формі бездіяльності, а саме у формі «чистої» (невиконання) та «змішаної» (неналежне виконання особою своїх обов'язків) бездіяльності.

Обов'язковими умовами кримінальної відповідальності за бездіяльність є наявність в особи обов'язку діяти певним чином і наявність у даних конкретних умовах реальної можливості діяти в такий спосіб (як

об'єктивних, так і суб'єктивних). Обов'язки, які особа не виконує, можуть виникати із закону чи інших нормативно-правових актів, договору (як усного, так і письмового) та із професійних обов'язків. Незалежно від їх характеру (професійні, договірні чи інші правові), вони передбачають зберігання чи охорону чужого майна від впливу зовнішніх факторів, що містять потенційну (ймовірну) загрозу заподіяння шкоди цьому майну.

Диспозиція норми ст. 197 КК є бланкетною, тому з метою встановлення змісту відповідного обов'язку необхідно звертатися до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері майнових прав та обов'язків особи. При цьому слід враховувати, що при вчиненні суспільно небезпечного діяння порушуються не лише писані норми (закони, правила, інструкції, положення, договори тощо), вирішальна роль серед яких відводиться локальним нормам, а й усні домовленості.

Об'єктивними підставами виключення кримінальної відповідальності за аналізований злочин є випадки: а) загибелі майна, яке зберігалось/охоронялося, в результаті непереборної дії стихійних сил природи або джерел підвищеної безпеки чи б) викрадення, пошкодження чи знищення такого майна за умов застосування до зберігача або охоронця непереборного фізичного примусу чи психічного примусу, що створив стан крайньої необхідності (ст. 39 КК). Враховуються й суб'єктивні можливості щодо виконання необхідних дій.

Крім встановлення умов кримінальної відповідальності за бездіяльність, необхідно в кожному конкретному випадку враховувати різницю між такими поняттями як «зберігання» та «охорона», які й є змістом того обов'язку, виконання якого покладається на винного у ст. 197 КК. Перше поняття (зберігання) є більш ширшим, ніж друге (охорона) за обсягом обов'язків, водночас є певні предмети (лісові, водні ресурси і т. д.), які можуть лише охоронятися, а тому потрібно змінити назву ст. 197 КК на «Порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна».

Другою обов'язковою об'єктивною ознакою аналізованого складу злочину є суспільно небезпечні наслідки, які зазначені в ст. 197 КК як тяжкі. Та, на нашу думку, необхідно диференціювати відповідальність за ці наслідки, залежно від їх тяжкості. Аналізовану норму варто доповнити частиною другою, де наслідки були б тяжкими. У частині ж першій поняття «тяжкі наслідки» слід замінити на «істотну шкоду». Також необхідно доповнити ст. 197 КК України приміткою, де б розкривався зміст істотної шкоди та тяжких наслідків.

Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками носить опосередкований характер.

4. У кримінально-правовій літературі загалом сформувався два основних підходи щодо форм вини при порушенні особою своїх обов'язків із

зберігання чи охорони чужого майна, яке їй було довірене. Найбільш поширеною є думка, що досліджуваний склад злочину є необережним. Другою, менш розповсюдженою є позиція, що у виняткових випадках можливе вчинення цього злочину не лише із необережності (злочинної самовпевненості, злочинної недбалості та при змішаній формі вини), а й із умислом (прямим чи непрямим). На нашу думку, із суб'єктивної сторони розглядуваний злочин може бути охарактеризований у рамках від умисної (прямий чи непрямий умисел) до необережної (злочинна самовпевненість чи недбалість) форми вини, в тому числі і в рамках змішаної форми вини: коли щодо бездіяльності можливий умисел, а щодо наслідків – необережність.

Мотиви і мета злочину, незалежно від форми вини, на кваліфікацію цього злочину не впливають, та повинні враховуватися при призначенні покарання (ст. 65 КК України).

5. Відповідно до диспозиції ст. 197 КК суб'єктом даного злочину є особа, якій доручено зберігання чи охорона чужого майна, і яка не виконує або неналежним чином виконує свої обов'язки (професійні, договірні чи інші правові). Така конструкція свідчить про те, що у ст. 197 КК закріплені ознаки спеціального суб'єкта.

Відносно суб'єкта цього злочину, вважаємо за доцільне змінити позитивну диспозицію ст. 197 КК на негативно-позитивну, доповнивши її словами: «яка не є службовою».

Суб'єкт є таким, якому доручено зберігання чи охорону чужого майна, коли майно: а) передане власником чи законним володільцем майна винній особі на законній підставі, тобто перебуває в її законному володінні; б) існує взаємна домовленість (усна чи письмова) сторін про передачу конкретного майна на зберігання чи під охорону; в) стосовно цього майна суб'єкт наділений певними повноваженнями необхідними для належного виконання зберігання чи охорони; г) зберігач майна наділяється обов'язком – повернути майно на вимогу поклажадавця. Крім цього, дорученим слід вважати майно, яке передане зберігачеві чи охоронцю неналежним володільцем, але особа не усвідомлює незаконність володіння і добросовісно помиляється щодо власника майна. Якщо ж особа усвідомлювала факт незаконного володіння майном, що їй передається, відповідальність за порушення ним обов'язків щодо зберігання чи охорони такого майна виключається.

6. Порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна, перш за все, слід відмежовувати від службових злочинів (статті 364, 364¹, 365², 367 КК), злочинів проти довілля (статті 240, 242, 247 КК), громадської безпеки (статті 264, 265, 267 КК), незаконних дій щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або такого, яке описано чи підлягає конфіскації (ст. 388 КК), військових злочинів (статті 431, 418-421, 423, 425, 426

КК), а також співучасті в розкраданні, знищенні та пошкодженні майна (статті 185, 194 КК відповідно).

Окремого розгляду заслуговує і питання визнання аналізованого складу одним із видів потурання злочину. Розглядати порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна як потурання злочину можна лише за наявності умов, коли: а) злочин (розкрадання, умисне знищення чи пошкодження майна) вчинений третіми особами внаслідок (завдяки) порушенню обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна з боку особи, на яку ці обов'язки були покладені; б) у поведінці зобов'язаної особи встановлено умисну форму вини (прямий чи непрямий умисел) не тільки до допущених нею порушень своїх обов'язків, а й до наслідків цих порушень у вигляді розкрадання, умисного знищення чи пошкодження охоронюваного нею майна; в) у діянні зберігача чи охоронця майна відсутні ознаки співучасті у вигляді пособництва в розкраданні, умисному знищенні чи пошкодженні майна.

7. У результаті проведеного дослідження запропоновано таку редакцію ст. 197 КК:

«Стаття 197. Порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони чужого майна

1. Невиконання чи неналежне виконання особою, якій доручено зберігання чи охорона чужого майна, своїх обов'язків, яка не є службовою, якщо це завдало істотної шкоди для законного володільця чи власника майна,

карається ...

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, – карається ...

Примітка 1. У ст. 197 шкода визнається істотною із врахуванням матеріального становища потерпілого, якщо вона полягає у спричиненні матеріальних збитків, які в сто і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

2. Тяжкими є наслідки, якщо вони полягають у спричиненні матеріальних збитків, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян».

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Михайліченко, Т. О. Проблема встановлення змісту «тяжких наслідків» при порушенні обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК України) / Т. О. Михайліченко // Вісник прокуратури. – 2010. – № 12. – С. 88-93.

2. Михайліченко, Т. О. Суб'єкт порушення обов'язків щодо охорони

майна (ст. 197 КК України) [Електронний ресурс] / Т. О. Михайліченко // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 537-542. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11mtocku.pdf>. – Загол. з екрану.

3. Михайліченко, Т. О. Деякі питання суб'єктивної сторони порушення обов'язків щодо охорони майна / Т. О. Михайліченко // Вісник прокуратури. – 2011. – № 8. – С. 73-79.

4. Михайліченко, Т. О. Відмежування порушення обов'язків щодо охорони майна від суміжних злочинів / Т. О. Михайліченко // Вісник прокуратури. – 2011. – № 12. – С. 55-62.

5. Михайліченко, Т. О. Відповідальність за порушення обов'язків щодо охорони майна за КК України / Т. О. Михайліченко // Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовної діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні: матеріали наук. конф., 15 травня 2009 р. – Х. : Право, 2009. – С. 103-106.

6. Михайліченко, Т. О. Співвідношення понять «зберігання» та «охорона» у ст. 197 Кримінального кодексу України / Т. О. Михайліченко // Юридична осінь 2010 р.: зб. тез доповідей та повідомлень учасників всеукр. науково-практ. конф. молодих вчених та здобувачів 23-24 листопада 2010 р. – Х. : НЮАУ ім. Ярослава Мудрого, 2010. – С. 138-141.

7. Михайліченко, Т. О. Питання врахування упущеної вигоди та моральної шкоди при порушенні обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК України) / Т. О. Михайліченко // Теоретичні та практичні проблеми застосування адміністративного та кримінального законодавства: III Всеукр. науково-практ. конф. з адміністр. та крим. права 25-26 лютого 2011 р.: тези доповідей. – Л. : Юрид. ф-т Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2011. – С. 79-82.

8. Михайліченко, Т. О. Проблеми суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 197 КК України / Т. О. Михайліченко // 10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, удосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. молодих вчених 13-14 жовтня 2011 р. – Х. : НЮАУ ім. Ярослава Мудрого, 2011. – С. 51-54.

АНОТАЦІЯ

Михайліченко Т.О. Кримінальна відповідальність за порушення обов'язків щодо охорони майна (аналіз складу злочину та проблеми кваліфікації). – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. – Національний університет «Юридична академія України

імені Ярослава Мудрого», Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – Харків, 2012.

Робота присвячена комплексному дослідженню кримінальної відповідальності за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна (ст. 197 КК України).

Значну увагу було приділено кримінально-правовому аналізу структури складу злочину, його елементам (об'єкту й об'єктивній стороні, суб'єктивній стороні та суб'єкту). Крім того, розглянуті історичні, нормативно-правові і кримінологічні групи факторів, які в сукупності доводять соціальну обумовленість існування досліджуваного злочину. Аналізуються також проблемні питання кваліфікації, в наслідок чого наведені підстави відмежування відповідного злочину від суміжних з ним. Автором також запропоновано нову назву та редакцію статті 197 КК.

Ключові слова: злочини проти власності, кримінальна відповідальність за порушення обов'язків щодо зберігання чи охорони майна, зберігання майна, охорона майна.

АННОТАЦІЯ

Михайличенко Т.А. Уголовная ответственность за нарушение обязанностей по охране имущества (анализ состава преступления и проблемы квалификации). – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – Национальный университет «Юридическая академия Украины имени Ярослава Мудрого», Министерство образования и науки, молодёжи и спорта Украины. – Харьков, 2012.

Работа является первым комплексным монографическим исследованием, посвященным вопросам уголовной ответственности за нарушение обязанностей по хранению или охране имущества (ст. 197 УК Украины), в которой анализируются элементы состав преступления (объект, объективная сторона, субъект, субъективная сторона), социальная обусловленность, проблемы квалификации. Проанализирована судебная практика Украины, УССР, РСФСР, СССР.

Доказывается, что в связи со спецификой предмета данного преступления необходимо выделять как основной непосредственный, так и дополнительный факультативный непосредственный его объект. Потерпевшим от преступления, предусмотренного ст. 197 УК Украины, может быть как собственник, так и законный владелец имущества.

Проанализированы особенности объективной стороны преступления, предусмотренного ст. 197 УК Украины. На основании этого сделаны выводы,

что: 1) нарушение обязанностей выражается в невыполнении или ненадлежащем их выполнении, при этом проявлением последнего может быть злоупотребление доверием; 2) понятия «хранение» и «охрана» разные по объему и содержанию (с учетом этого сформулировано предложение о внесении дополнений в название ст. 197 УК Украины); 3) последствия преступления и ответственность за них необходимо дифференцировать, установив в ч. 1 ст. 197 УК ответственность за причинение «существенного вреда», а в ч. 2 – «тяжких последствий». В связи с этим дополнить ст. 197 УК примечанием, где раскрывалось бы содержание указанных последствий.

Автор доказывает, что рассматриваемое преступление может совершаться с любой формой вины, поскольку отношение субъекта преступления к последствиям деяния может быть не только неосторожным, но и умышленным.

Субъект преступления, предусмотренного ст. 197 УК Украины, является специальным. Дополнительным признаком субъекта преступления, который и определяет его как специального, является обязанность хранить и/или охранять доверенное чужое имущество.

Проанализированы проблемные вопросы квалификации нарушения обязанностей по хранению или охране имущества: отграничение анализируемого преступления от смежных деяний, от соучастия и прикосновенности к преступлению.

Сформулированы предложения по дополнению и изменению редакцию ст. 197 УК Украины и высказаны рекомендации по совершенствованию постановления Пленума Верховного Суда Украины от 06.11.2009 г. № 10 «О судебной практике по делам о преступлениях против собственности».

Ключевые слова: преступления против собственности, уголовная ответственность за нарушение обязанностей по хранению или охране имущества, хранение имущества, охрана имущества.

SUMMARY

Mihaylichenko T.O. Criminal liability for violation of the responsibilities of custody property (analysis corpus delicti and problems of qualification). – On rights for a manuscript.

Dissertation for acquiring of the scientific degree of a Candidate of Juridical Sciences in specialty 12.00.08. – Criminal Law and Criminology; Criminal-Executive Law. – National University «Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise», Ministry of Education and Science, Youth and Sport of Ukraine. – Kharkiv, 2012.

The work is dedicated to the complex research of criminal liability for violation of the responsibilities of custody property (article 197 of the Criminal Code of Ukraine).

Great attention was devoted to the criminal legal analysis of the structure of corpus delicti and its elements (object and the objective side, the subjective side and the subject). Besides, it was considered the historical, legal and criminological group of factors that combine to prove the existence of social conditioning investigated the crime. Also it was analyzed problem issues of qualification, in consequence of which are grounds for separation from the offenses related to it. The author also suggested the new name and the wording of Article 197 of the Criminal Code.

Key words: Crimes against property, criminal liability for violation of the responsibilities of preservation or custody property, preservation property, custody property.

Відповідальний за випуск
кандидат юридичних наук, доцент Гродецький Ю.В.

Підписано до друку 04.10.2012 р. Формат 60x90/16
Папір офсетний. Віддруковано на ризографі.
Ум. друк. арк. 0,7. Обл.-вид.арк. 0,9. Тираж 100. Зам. № 463

Друкарня Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»
61024, Харків, вул. Пушкінська, 77